

SPROG NYVANG

Sprogpackens 6-dages kursus

Dokumentation og evaluering
6. Dag 9.00-12.00

Sprogpacken - praksis der gør en forskel

BERGSTEDTALLEN

COX
VIA
UCC

SPROG NYVANG

Evaluering

- *"En sannhet som man oppdager med egne øyne – om den enn er ufuldkommen – er verd mere enn ti sannheder som man får fra andre, for foruten å øke ens kunnskaper, har den også økt ens evne til at se"*

Fridtjof Nansen

Sprogpacken - praksis der gør en forskel

BERGSTEDTALLEN

SPROG NYVANG

Indhold

- **9.00 – 9.30: Udfordringer og krydspres** – oplæg ved underviser og fælles dialog
 - Udfordringer i det pædagogiske arbejde, der initierer dokumentation og evaluering.
 - Krydspres – egne oplevelser.
- **9.30 – 10.00: Dokumentation og evaluering** – oplæg v. underviser og fælles dialog
 - Om dokumentation og evaluering.
 - Refleksionsspørgsmål.
- **10.00 – 11.15: Erfaringstrekanten** – arbejde i grupper
 - Egne bedste erfaringer, andres bedste erfaringer, erfaringer fra fortiden.
 - Pause ca. 10.30 – 10.45.
- **11.15 – 11.45 Udfordringer v. vidensproduktion** - oplæg v. underviser og fælles dialog
 - Udviklingsprocesser og vidensprocesser.
 - Kontingensprincippet og aktiv perspektivisme.
 - Planlægningslogikker og samspilslogikker som afsæt for vidensproduktion.
- **11.45 – 12.00: Opsamling og refleksionsspørgsmål** - fælles

9-12: Dokumentation og evaluering i sprogarbejdet. Der indlægges en pause ca. kl. 10.30

Næsby: T; (2007): *Dokumentation og evaluering – mellem teori og praksis*. I: SocialXpress. Pædagogseminariet i Ålborg, nr. 4, 2007 s. 73-80.

Susanne: Slides og vejl. til underviserne

Sprogpacken - praksis der gør en forskel

BERGSTEDTALLEN

SPROG LEVERNE Udfordring 1 i arbejdet med dokumentation og evaluering

- **Nok vises praksis gennem dokumentation – men der reflekteres ikke over praksis**
 - Det pædagogiske personale synes kreativt mht. aktiviteter og dokumentation af disse, men det er ikke systematisk i arbejdet med at vurdere (måle effekten af) og evaluere praksis.

Sprogpraksis - praksis der gør en forskel

SPROG LEVERNE Udfordring 2: Krydspres
- derfor arbejde med dokumentation og evaluering

- I dag krydspres mellem udefrakommende krav og de faglige kvalitetsnormer, som det pædagogiske personale arbejder efter.
 - Udefrakommende krav om målrationalitet, systematisk og struktureret planlægning (fx læreplaner, sprogvurdering, børnemiljøvurdering, bedre kvalitet...).
 - Indre faglige kvalitetsnormer bundet af hverdagens mange komplekse og samtidige pædagogiske handlinger (fx i arbejdet med omsorg, nærvær og væren i samværet med børnene).
 - *Viden i praksis* italesættes ofte ikke og findes typisk ikke reflekteret og formidlet som *viden om praksis* fx gennem reflekteret dokumentation og evaluering.
 - Dvs. det er vanskeligt at gå i dialog med omverdenen om kvalitet i dagtilbud, og det bliver vanskeligt at legitimere og begrunde pædagogisk praksis.
- **En vej ud ...?**
 - At det pædagogiske personale synliggør deres viden og den praksis, hvori de arbejder med børns liv, læring og udvikling.
 - Dvs. at de skal kunne begrunde, planlægge og gennemføre pædagogiske processer.

Sprogpraksis - praksis der gør en forskel

SPROG LEVERNE Krydspres i egen praksis

- Oplever jeg i min praksis et krydspres i forhold til sprogarbejdet?
- I så fald, hvordan håndteres krydspreset?
- Kunne det håndteres anderledes?
- Umiddelbare ønsker, idéer og bud på andre måder...

Sprogpraksis - praksis der gør en forskel

SPROG LEVER **OM**

Om dokumentation og evaluering

- **Viden og vidensformer**
 - Hvad er viden og hvordan kan man arbejde med forskellige former for viden?
- **Hvad er evaluering?**
 - Pædagogisk evaluering.
 - Evalueringsdidaktik.
 - Evalueringsmodeller.
 - Innovativ evaluering.
 - Dokumentation og dokumentationsmetoder.
- **Udviklingsproces og vidensproces** – at skabe viden gennem evaluering
- **Vidensproduktion**
 - Kontingensudfordringen.
 - Aktiv perspektivisme.
 - Evaluering af pædagogisk praksis ud fra hvilken logik – planlægningslogik eller samspilslogik.

BERGSTRØM **Sprogpraksis - praksis der gør en forskel**

SPROG LEVER **OM**

Viden og vidensformer

- **Viden ift. pædagogiske spørgsmål**
 - (jf. Bourdieu i 'Pædagogik i et sociologisk perspektiv' 2007:151)
- **Praksis:**
 - Den indforståede og intuitive hverdagspraksis: reflekteret i form af praktisk erfaring og ikke reflekteret i form af intuition.
 - Praksis *her og nu* – **praksis uden teori.**
- **Normativ praktisk teori**
 - Refleksioner over handlinger i form af mentale forestillinger og idékombinationer.
 - Forsøger at foreskrive, hvordan praksis bør være forstået som **teori for praksis** og for fremtiden.
 - Ikke videnskabelige og ikke forklarende, men giver praktikerne idéer og handleforslag.
- **Videnskab**
 - Søger at forstå og forklare fortiden og nutiden.
 - Søger de grundlæggende videnskabelige spørgsmål som, hvorfor ser verden ud som den gør og hvorfor?
 - Videnskaben forsøger ikke at byde på fremtidig praksis – altså hvad praktikerne bør gøre.
 - men forsøger at forklare, hvad der sker i praksis og forstå hvorfor. **Teori om praksis.**

BERGSTRØM **Sprogpraksis - praksis der gør en forskel**

SPROG LEVER **OM**

Pædagogisk evaluering

- Ordet evaluere kan føres tilbage til det engelske ord *Evaluate*, som omhandler angivelse af værdien af noget.
 - Værdisætning, en bedømmelse - en vurdering. Det vil sige, at man i en evaluering tager stilling til godt/skidt, bedre/værre.
 - For at evaluere må angives kriterier for, hvornår noget er godt eller skidt.
 - Evalueringen anvendes typisk som beslutningsstøtte og forløbet bliver: **Data → vurdering → beslutning.**
 - Evalueringen kan starte med dokumentation og selve evalueringsopgaven ligger i vurderingsdelen og handler om, at **afgøre**, hvad vi har opnået med de resultater, vi har nået – er resultaterne gode nok? Og hvis ikke, hvor ligger barriererne da?
- **Evalueringsspørgsmålet stilles i rummet mellem**
 - Mål og tiltag: Fx: Hvordan bidrager xx aktiviteter til yy mål?
 - Teori og praksis: Fx: Hvordan omsættes teori til praksis?

BERGSTRØM **Sprogpraksis - praksis der gør en forskel**

SPROG LEVER

Evalueringdidaktik – Hv-spørgsmål

- **Evalueringdidaktik**
 - Afklare hv-spørgsmål som hvorfor, hvordan, hvem, hvornår og hvad evalueres. Spørgsmålene er afgørende for at fastholde fokus på evalueringstanden og evalueringsspørgsmålet i evalueringprocessen.
- **Evalueringsspørgsmål**
- **Evalueringens genstand:** Hvem er evaluanden?
- **Hvorfor evaluere**
- **Hvad skal evalueres**
- **Hvem evaluerer**
- **Mål med evalueringen**

BERGSTRØM **Sprogpraksis - praksis der gør en forskel**

SPROG LEVER

Evalueringsmodeller

- **Målopfyldelsesmodel**
 - Afsæt i fastlagte mål: I hvilket omfang er målene nået?
 - Klare evalueringskriterier, men målene eneste evalueringskriterier.
 - Problem: det vi ikke har målsat, kan vi ikke vurdere.
- **Brugerorienteret evaluering**
 - Afsæt i brugerens forventninger, ønsker og behov.
 - Fokus på brugerens perspektiv.
 - Forskellige evalueringskriterier.
- **Virkningsevaluering el. effektevaluering**
 - Ikke udgangspunkt i formelle mål, ej heller brugerens ønsker, men begrundede med forestillinger om, hvorfor en given indsats fører til bestemte resultater.
 - Programeori – teoribaseret evaluering – mål, aktiviteter, ønsket set effekt/resultat.
- **Innovativ evaluering**
 - Oftest selvevaluering med mål om at oparbejde intern evalueringkapacitet.
 - Anvende evaluering til at innovere egen praksis.
 - lægger op til refleksion mellem de involverede parter og egentlige evalueringskriterier dannes undervejs. **Kræver refleksion hos aktører.**
 - **Evaluering** samskaber mellem evaluator, respondenter og andre interessenter.

BERGSTRØM **Sprogpraksis - praksis der gør en forskel**

SPROG LEVER

Innovativ evaluering

- **Systemisk tilgang:** Etisk forpligtelse til altid at arbejde frem imod positiv udvikling.
- **Systemisk validitetskriterium:** I hvor høj grad undersøgelsen bidrager til anvendelse i praksis.
- **Mål med evalueringen** er at omsætte evalueringens resultater til udvikling i praksis.
- Derfor bliver dialogen og processen afgørende og et vigtigt element i evalueringsarbejdet.
- **Evaluering**
 - Er ikke en objektiv vurdering som ikke påvirker praksis, men skal ses som en proces, der skal kvalificere det pædagogiske personale til at løse deres opgave bedre.
 - Gennemføres som kvalificeret vurdering og refleksion af egen praksis og ikke gennem ekstern evaluering.
 - Skal understøtte kobling mellem praksis og evaluering.

BERGSTRØM **Sprogpraksis - praksis der gør en forskel**

SPROG LEVER

Observation

Det sete, afhænger af hvem der ser og gennem hvilke 'briller', verden betragtes

"Sandheden sidder i øjet på den, som ser"

BERGSTRØM **Sprogakademiet** - praksis der gør en forskel

SPROG LEVER

Dokumentation og metoder

- **Gøre noget synligt eller tilgængeligt**
 - Mundtligt.
 - Skriftligt.
 - Visuelt.
- **Etiske og æstetiske overvejelser, hvordan?**
 - analysere og vurdere dokumentation fx med henblik på udvikling af praksis.
 - iscenesætte og tilrettelægge dokumentation, så vi henleder opmærksomheden på det, der ønskes.

BERGSTRØM **Sprogakademiet** - praksis der gør en forskel

SPROG LEVER

Begrundelser for at dokumentere

- **Synlighed af noget i forhold til nogen**
 - Øget kendskab og forståelse for det enkelte barn, den enkelte børnegruppe eller relationer mellem børn og voksne.
 - Viden om et barn med særlige behov og vanskeligheder mhp. udviklende tilbud, udtalelse eller underretning.
 - Give forældre indblik i og viden om børnenes liv og læreprocesser i institutionen.
 - Videreudvikle og kvalificere personalet og det pædagogiske arbejde.
 - Kommunen og forældrene ønsker at have kontrol.

BERGSTRØM **Sprogakademiet** - praksis der gør en forskel

SPROG LEVERE Dokumentationsredskaber

- **At vurdere overensstemmelse mellem mål og værdier, kræver**
 - Systematik.
 - Skriftlighed.
- **Redskaber**
 - Børns produktioner.
 - Forældrearrangementer.
 - Fortælling – Intention: ikke fuldstændig sandfærdige.
 - Narrativitet (lave en historie om noget).
 - Fortælling og iagttagelse (konkret - selvoplevet - personlig).
 - Fortælling og narrativitet (subjektive historier, flertydighed, elementer: begyndelse, midte og afslutning).
 - Observation: Intention opnå sandfærdighed.
 - Skelne mellem subjektive vurderinger og objektive hændelser.

BERGESTRØMMELEN **Sprogpraksis** - praksis der gør en forskel

SPROG LEVERE Opgave: Erfaringstrekanten

Erfaringstrekanten – en nedefra og opstyret proces

Find svar fra tre positioner

Egne bedste erfaringer

Det vigtige spørgsmål

Andres erfaringer

Erfaringer fra fortiden

BERGESTRØMMELEN **Sprogpraksis** - praksis der gør en forskel

SPROG LEVERE Egne bedste erfaringer
Andres erfaringer

- 'Walk and talk' to og to og interview hinanden om en oplevelse med arbejdet med dokumentation og evaluering af sprogarbejdet, som har fungeret særlig godt, og hvad der har fremmet arbejdet med dokumentation og evaluering (interviewguide udleveres).
- Sæt jer med et andet par og udarbejd mindmap over det, der virker i arbejdet med dokumentation og evaluering, og hvad der fremme processen.

BERGESTRØMMELEN **Sprogpraksis** - praksis der gør en forskel

SPROG LEVERNE Tidligere erfaringer

- Fortsæt i 4-personers gruppen med at tale om tidligere erfaringer mht. arbejdet med dokumentation og evaluering
 - Hvilke gode erfaringer har vi med dokumentation og evaluering fra andre?
 - Hvilke dokumentations- og evalueringsformer har vi tidligere set brugt med succes?
 - Hvad har vi tidligere set, har fremmet processen med at arbejde med dokumentation og evaluering?

BERGSTRØM LILJES **Sprogpraksis** - praksis der gør en forskel

SPROG LEVERNE Opsamling erfaringstrekanten

- Brug mindmappen og jeres notater om erfaringer med dokumentation og evaluering fra tidligere til at udvælge 5 tips/gode råd, som I vil give videre til en anden gruppe.
- Sæt jer sammen med en anden 4-personers gruppe – og formidl jeres 5 udvalgte tips og gode råd – bliv nu i fællesskab enige om at reducere til samlet 5 tips/gode råd om dokumentation og evaluering.
- Fælles opsamling og vidensdeling.

BERGSTRØM LILJES **Sprogpraksis** - praksis der gør en forskel

SPROG LEVERNE Projekter som udviklings- og vidensprocesser
Dokumentation og evaluering til at skabe viden

- **Projekt som en udviklingsproces**
 - Hvad skal udvikles?
 - Hvilken strategi er lagt ned over?
 - Hvilke aktiviteter skal gennemføres?
 - Organisering af aktiviteter.
 - Hvordan skal erfaringer formidles?
- **Projekt som en videnproces**
 - Hvad skal læres?
 - Hvor er de præcise (målbare – vurderingsbare) anvisninger på succes?
 - Hvem skal verificere og hvordan skal det ske?
- **Projekter som integrerede udviklings- og vidensprocesser**
 - Megen viden skabes ved at være del af en forandringsproces.
 - Kurt Levin: *'Vil du forstå praksis, må du aktivt deltage i/involvare dig i at forandre den. Ved at deltage i forandringsprocessen ser man barriererne for at forandre den og det skaber større mulighed for forståelse og indsigt.'*
- **Evaluering bidrager til synliggørelse af vidensprocessen – evaluering skaber viden!**

BERGSTRØM LILJES **Sprogpraksis** - praksis der gør en forskel

SPROG LEVERNE

Vidensproduktion:
Kontingens

- **Kontingens: Alting kan være anderledes, men er det ikke ...**
 - Afhænger af arbejdsbetingelserne.
 - At være usikker på det stof, som man selv har valgt ud, som det mest relevante, da det jo har været op til én selv at udvælge det og kun har haft sig selv som referencepunkt.
 - Hvordan ved man det er det rigtige? Kunne jeg ikke lige så godt have valgt noget andet?

BERGSTRØM **Sprogpraksis** - praksis der gør en forskel

SPROG LEVERNE

Vidensproduktion:
Aktiv perspektivisme

- **Afsæt**
 - Viden er forgængelig og kan ikke begrundes ud fra sandhedskriterier.
 - Objektet kan ikke afdækkes, men det, der ses, afhænger af den tilgang og det mål, man har med observationen.
 - Udgangspunkt: hvilken viden og hvilke muligheder får jeg ved at anskue 'objektet' med disse 'briller'. Den afsluttende vurdering vil gøre 'perspektivet aktivt'.
- **Aktiv perspektivisme**
 - Den fremkomne viden afhænger af perspektivet på feltet. Acceptkriteriet imødekommes ved at arbejde med egne konstitutionsbetingelser, dvs. ud fra en "aktiv perspektivisme, som drejer sig om, at man vil noget med sin analyse, at man retter den mod problemer, man vil overkomme, idet man ikke blot kan beskrive virkeligheden som den er" (Lars Henrik Schmidt, 1995:38).
 - *Arbejdsform, der udstråler bevidsthed om sine egne forudsætninger og om sin egen medbestemmelse i tilskæringen af det objekt, den selv beskriver som netop sit objekt* (Lars Henrik Schmidt: 1995).

BERGSTRØM **Sprogpraksis** - praksis der gør en forskel

SPROG LEVERNE

Vidensproduktion:
Evaluering af pædagogisk praksis I

- De handlinger, der udføres i det pædagogiske arbejde bliver sjældent til efter en bevidst analyse og vurdering. Det er et falsum at tro, at pædagogiske medarbejdere gør det, de har planlagt.
- Samspillet og de konkrete handlinger har en tendens til at føre sit eget liv, som de fleste pædagogiske medarbejdere bevæger sig ubesværet i. Sådan er praksis til forskel fra teori. Det som karakteriserer en 'dygtig' pædagogisk medarbejder er netop ikke, at hun følger en manual, men at hun har en god dømmekraft – en praktisk sans for den rigtige handling i den givne situation.
- Når vi arbejder med dokumentation, er det derfor vigtigt, at vi ikke blot har øje for dokumentation af, hvorvidt givne mål er realiseret, men også hvorvidt de **udførte handlinger er relevante** i en given sammenhæng. Det giver en bedre mulighed for at udvikle og vurdere de opstillede mål og valg af metoder.

BERGSTRØM **Sprogpraksis** - praksis der gør en forskel

SPROG PÅKØB

Vidensproduktion:
Evaluering af pædagogisk praksis II

- **Forskellige logikker som baggrund for dokumentationen.**
- **Planlægningslogik,**
 - Dokumentation handler her om at gøre, hvorvidt regler/handlinger er fulgt. Her udvikles en *regne det ud* viden. Denne form for dokumentation er knyttet til et ønske om en præcis forudsigtelse af, hvad der vil ske. Her er det muligt at lave en analyse, der kan anvendes til at bestemme regler/handlinger, som efterfølgende skal efterleves.
 - Planlægningslogik egner sig ikke til pædagogisk arbejde.
- **Samspilslogik**
 - Pædagogisk arbejde er snarere knyttet til en samspilslogik, hvor relevans får stor betydning. Her er der mere brug for dokumentationsmetoder, som tager afsæt i at udvikle 'vurderingsrelevant viden'. Vurderingsrelevant viden handler om at have dømmekraft, at kunne vurdere *her og nu*, hvad det er klogt/relevant at gøre.
 - Vurderingsrelevant viden fremkommer ved at konstruere **pejlemærker, praksisfortællinger, dyder eller kerne kvaliteter.**
 - Hermed anvendes dokumentation og evaluering ikke alene til at måle kvalitet men også til at udvikle kvalitet!

BERGSTRANDS **Sprogpraksis - praksis der gør en forskel**

SPROG PÅKØB

Dokumentation og evaluering af arbejdet med børns sprog:
Opsamling og refleksion

- **Hvordan** kan vi bringe dokumentation og evaluering i spil til at synliggøre og italesætte praksis og de grundlæggende værdier fra læreplaner, kommunale rammer og retningslinjer?
- **Refleksionsspørgsmål:**
 - Hvad hæmmer og fremmer dokumentation og evaluering?
 - Hvordan sikres evaluering i et lærings- og udviklingsperspektiv?
 - Hvad er egnede dokumentations- og evalueringsmetoder, der kan bidrage til dialog og udvikle sprogarbejdet?
 - Er der tale om forskellige roller i arbejdet med dokumentation og evaluering i bindeledet mellem centrale krav, lokal organisering (dagtilbuddet) og det konkrete, udførende niveau?
 - Konkret, udførende niveau: Pædagogisk medarbejder og pædagogiske teams/kollegafællesskab.
 - Lokalt niveau: Dagtilbudsledelse.
 - Centrale niveauer: Nøgleperson, sprogvejleder, kommune/forvaltning (kommunale politikker), Folketing (love mht. serviceloven, læreplanen etc.).

BERGSTRANDS **Sprogpraksis - praksis der gør en forskel**
